

Емилия Алексиева

ОБРАЗЪТ НА БОРИС МОРЕВ. ИЗБОРЪТ

Хиляди страници са изписани за романа „Тютюн“ на Димитър Димов. В тях по различен начин и от различен ъгъл се изследват проблемите в него. Той може да бъде прочетен като роман за историята и човека в нея; като творба за любовта – възможна, но несъстояла се; за болестта и нейните метаморфози; за разрухата на личността; за чуждото присъствие (В. Стефанов). Биха могли да се потърсят скрити кодове в текста, които да се дешифрират, с което да се разшири полето за изследване, както и да се установят допирни точки с познати литературни модели.

Аз бих искала да видя образа на Борис Морев през призмата на *избора* – ключов проблем, чрез който той се осмисля и разбира. Този въпрос по своята същност е *екзистенциален* и е детайлно разработен от Киркегор в неговото изследване „Или-или“. Там той разграничава три стадия във философията: естетически, етически и религиозен. В най-общ смисъл естетическото е сферата на *чувствата*; етическото – на *волята*, а религиозното – на *вярата*. Според Киркегор изборът *ИЛИ-ИЛИ* превръща индивида в *суверен*. Човекът, който живее естетически, очаква всичко да дойде *отвън*, а онзи, който живее етически, съзира навсякъде *задачи*. Той има опорна точка, за която се държи здраво и която е той самият. Така животът му дава възможност да решава дилеми – или-или. Изобщо, етическият човек е синоним на *избиращия човек*. Тук обаче възниква проблемът за това, че се избира между доброто и злото и той прераства в проблем за различаването на едното от другото и за предпочитанието, т.е. за нравствения критерий на човека.

За да допълним философската основа, на която стъпва анализът на образа на Борис Морев, бих искала да припомня казаното от друг голям философ – Юнг, в неговата книга „ЕОН“: „Психологията не знае какво е добро и зло само по себе си; за нея това са само преценки на отношения: добро е това, което от